

गन्यापधुरा गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ४

संख्या: १९

चैत्र ३० गते शुक्रबार, २०७७

भाग-२

गन्यापधुरा गाउँपालिकाको राजस्व परामर्श समितिको (कार्य सञ्चालन) कार्यविधि, २०७७

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०७७।१.२।१६

प्रस्तावना: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहको कर तथा गैरकर राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति तथा कानूनको तर्जुमा, संसोधन, परिमार्जन र परिपालनाका सम्बन्धमा आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने उद्देश्यले गठन स्थानीय राजस्व परामर्श समिति कार्य संचालन कार्यविधिको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारीहरूलाई प्रभावकारी र परिणाममुखी बनाउन वान्छनीय भएकोले सोही ऐनको दफा ६५ (४) को अधीनमा रही गन्यापधुरा गाउँ कार्यपालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिम राजस्व परामर्श समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०७७ जारी गरेको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(१) यो कार्यविधिको नाम "गन्यापधुरा गाउँपालिकाको राजस्व परामर्श समिति (कार्य संचालन) कार्यविधि २०७७" रहने छ।

(२) यो कार्यविधि गन्यापधुरा गाउँ कार्यपालिकाले स्वीकृत गरे पश्चात स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागु हुनेछ।

२. परिभाषा: बिषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यो कार्यविधिमा:

(क) "ऐन" भन्नाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ लाई सम्झनु पर्दछ।

(ख) "गाउँपालिका" भन्नाले गन्यापधुरा गाउँपालिकाको कार्यालयलाई सम्झनु पर्दछ।

(ग) "समिति" भन्नाले ऐनको दफा ६५ बमोजिम गठन हुने स्थानीय राजस्व समितिलाई सम्झनु पर्दछ।

(घ) “संयोजक” भन्नाले स्थानीय राजश्व परामर्श समितिको संयोजकलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ङ) “सदस्य” भन्नाले समितिका सदस्यहरूलाई सम्झनु पर्दछ ।

(च) “सदस्य सचिव” भन्नाले समितिका सदस्य सचिवलाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद २

राजश्व परामर्श समितिको कार्यक्षेत्र

३. समितिको कार्यक्षेत्र: (१) समितिको कार्य क्षेत्र ऐनको दफा ६५ उपदफा २ मा उल्लेखित कामका अतिरिक्त देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) गाउँपालिकाको राजश्व सम्बन्धी नीति तथा कानूनको तर्जुमा, संसोधन, परिमार्जन र सो को परिपालनाका सम्बन्धमा गाउँपालिकालाई आवश्यक परामर्श प्रदान गर्ने,

(ख) राजश्वको श्रोत, दायरा र दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजश्वको अनुमान गर्ने,

(ग) राजश्वका दर र क्षेत्र लगायका आधारमा आन्तरिक आयको विश्लेषण र अनुमान गर्ने,

(घ) स्थानीय उद्योग र व्यवसाय प्रवर्द्धन र रोजगारी सिर्जनामा योगदान दिने किसिमको कर नीतिको सम्बन्धमा गाउँपालिकालाई परामर्श दिने,

(ङ) कर राजश्व तथा गैरकर राजश्व, सेवा शुल्क, दस्तुर आदिको दर सम्बन्धमा गाउँपालिकालाई परामर्श दिने,

(च) गाउँपालिकाको राजश्व प्रशासन सुधारका लागि अन्य परामर्श दिने,

(छ) गाउँपालिकाको आन्तरिक राजश्व अभिवृद्धि तथा सुधारको लागि राजश्व आधार, दर, दायरा, राजश्व आधारहरूको मूल्याङ्कन, राजश्व सम्बन्धी संरचना, जनशक्ति, क्षमता विकास, प्रविधि उपयोग, नियमित अनुगमन, राजश्व परिचालनको अवस्थाको आवधिक समीक्षा, मूल्याङ्कनको आधारमा गाउँ कार्यपालिकालाई नीतिगत तथा कार्यगत पृष्ठपोषण सहित सुझाव दिने,

(ज) गाउँपालिकाको आन्तरिक राजश्व अभिवृद्धि तथा सुधारका लागि राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा, कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन, राजश्व परिचालनलाई प्रभावकारी र लाभ लागतको विश्लेषणको आधारमा बाह्य प्राविधिक तथा व्यवस्थापकीय सेवा लिने सम्बन्धी नीतिगत र प्रबन्धकीय व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकालाई पृष्ठपोषण सहित राय सुझाव दिने,

(झ) गाउँ कार्यपालिकाले तोके बमोजिम अन्य कामहरू गर्ने ।

परिच्छेद: ३

समितिका पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी

४. संयोजकको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी: (१) राजश्व परामर्श समितिको संयोजकको मुख्य भूमिका देहाय अनुसार रहनेछ ।

- (क) समितिको बैठकको अध्यक्षता गर्ने,
- (ख) गाउँपालिकालाई राजस्व परिचालनका सम्बन्धमा अध्यक्ष र कार्यपालिकासँग आवश्यक परामर्श गर्ने,
- (ग) समितिको बैठकको मिति तथा समय तोक्ने,
- (घ) बैठकको सम्भावित कार्यसूची तय गर्ने,
- (ङ) राजस्वसँग सम्बन्धित निकाय वा व्यक्तिहरूसँग आवश्यक समन्वय गर्ने,
- (च) समितिको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने सम्पूर्ण कार्यहरूको प्रभावकारी कार्यसम्पादनको लागि नेतृत्व प्रदान गर्ने,
- (छ) अध्यक्ष, कार्यपालिका वा समितिले तोकेका अन्य कार्य गर्ने ।

५. सदस्यहरूको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी: (१) समितिका सदस्यहरूको मुख्य भूमिका देहाय अनुसार हुनेछ ।

- (क) संयोजकले बोलाएको बैठकमा उपस्थित भई गाउँपालिकाको राजस्व क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने विषयमा सुझाव तथा धारणा राख्ने,
- (ख) समितिमा आफुले प्रतिनिधित्व गरेको क्षेत्रबाट गाउँपालिकाले राजस्व क्षेत्रमा अवलम्बन गर्नुपर्ने नीति तथा कार्यक्रममा आवश्यक सुझाव दिने,
- (ग) स्वीकृत राजस्वका दर र दायरा बमोजिम कर संकलनको लागि आवश्यक सहजीकरण गर्ने,
- (घ) समितिले तोकेका अन्य कार्य गर्ने ।

६. सदस्य सचिवको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी: (१) स्थानीय राजस्व परामर्श समितिको सदस्य सचिवको मुख्य भूमिका देहाय अनुसार रहनेछ ।

- (क) समितिको सचिव भई सचिवालय सञ्चालन सम्बन्धी आवश्यक जिम्मेवारी निर्वाह गर्ने,
- (ख) संयोजकसँग समन्वय गरी बैठकको कार्यसूची तयार गर्ने, प्रस्ताव तयार गर्ने र सदस्यहरूलाई पत्राचार गर्ने,
- (ग) राजस्वसँग सम्बन्धित विषयहरूमा आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको संकलन, विश्लेषण गरी समितिको बैठकमा पेश गर्ने,
- (घ) गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार पार्ने काममा सहजीकरण गर्ने,
- (ङ) गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना बमोजिम आगामी आ.व.को लागि राजस्व आधार, दर र दायरा, मूल्याङ्कन जस्ता पक्षहरूको विश्लेषण गरी कार्यपालिकालाई आर्थिक विधयेक तयार पार्न सहयोग गर्ने,
- (च) समितिको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने,
- (छ) राजस्व प्रशासन सुधारका लागि कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी समितिको बैठकमा प्रस्तुत गर्ने,

(ज) समितिले तोकेका अन्य कार्य गर्ने ।

परिच्छेद ४

समितिको बैठक समय, कार्यसूची तथा बैठक सम्बन्धी कार्यविधि

७. **समितिको बैठक:** (१) सामान्यतया समितिको नियमित बैठक एक आर्थिक बर्षमा न्यूनतम ४ पटक बस्नेछ, तर समितिले आवश्यक ठानेमा सो भन्दा बढी पटक बैठक बस्न बाधा मानिनेछैन ।

८. **पहिलो बैठक र यसका कार्यसूची:** (१) नयाँ आर्थिक वर्ष सुरु भएपछि श्रावण मसान्तभित्र समितिको पहिलो बैठक बस्नेछ, पहिलो बैठकको कार्यसूचीहरु देहाय अनुसार हुनेछन्

(क) चालु आ.व.को लागि स्वीकृत वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा वजेट मध्ये राजश्व संकलन तर्फको नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनको कार्यतालिका बनाउने,

(ख) राजश्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक व्यवस्थापकीय प्रबन्ध जस्तै राजश्व शाखाको संस्थागत क्षमता विश्लेषणको आधारमा संरचनागत सुधार, मानवीय तथा प्रविधिगत क्षमता विकास कार्ययोजना र लागत अनुमान तयार गरी कार्यान्वयनका लागि कार्यपालिकालाई सिफारिस गर्ने,

(ग) चालु आ.व.को लागि स्वीकृत वार्षिक राजश्व लक्ष्यलाई चौमासिक रुपमा बिभाजन गरी चौमासिक लक्ष्य निर्धारण गर्ने, राजश्व प्रशासनमा संलग्न कर्मचारीहरुका लागि प्रोत्साहन कार्यक्रम तयार गरी स्वीकृतिका लागि गाउँ कार्यपालिकामा पेश गर्ने,

(घ) चालु आ.व.को स्वीकृत राजश्व नीति तथा कार्यक्रम अन्तर्गत करदाता शिक्षा कार्यक्रमहरुको चौमासिक कार्यतालिका तयार गर्ने,

(ङ) स्वीकृत राजश्व नीति, लक्ष्य, कार्यक्रम, रणनीति र सो को कार्यान्वयनको क्रममा चौमासिक रुपमा गरिने अनुगमन कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने र राजश्वसँग सम्बन्धित संघ तथा प्रादेशिक कार्यालय निकायहरूसँग समन्वय गर्ने,

(च) राजश्व परामर्श समिति, शाखा र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी व्यवस्था,

(छ) समितिले आवश्यक ठानेका अन्य विषयहरु ।

९. **समितिको दोश्रो बैठक र यसका कार्यसूची:** (१) सदस्य सचिवले संयोजकको परामर्शमा पौष १५ गतेभित्र दोश्रो बैठक बोलाउनु पर्नेछ । दोश्रो बैठकको लागि कार्यसूचीहरु देहाय अनुसार हुनेछः

(क) चालु आ.व.को पहिलो ६ महिना अवधिको आन्तरिक तथा बाह्य राजश्व परिचालन सम्बन्धी अर्धवार्षिक समीक्षा,

(ख) राजश्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाउन कर प्रशासनमा सुधार, कर शिक्षा कार्यक्रम संचालन, स्वयम् कर घोषणा कार्यलाई प्रोत्साहन जस्ता गतिविधिहरुको संचालन, अनुगमन, समन्वय र सहजीकरण,

(ग) आगामी आ.व.का लागि राजश्व प्रक्षेपणका लागि आधार सूचकहरुको विश्लेषण

(घ) आगामी आ.व.को लागि गाउँपालिकाको आय अनुमान प्रक्षेपणको लागि आवश्यक आधारभूत सूचना तथ्यांक संकलन सम्बन्धमा,

(ङ) चालु आ.व.को राजश्व नीति, कार्यक्रम तथा परियोजनाहरूको पृष्ठभूमिमा आगामी आ.व.को राजश्व प्रक्षेपणको प्रारम्भिक खाका तयारी,

(च) आगामी आ.व.को लागि राजश्व प्रक्षेपण सहितको राजश्व अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी कार्यपालिकामा पेश गर्ने,

(छ) चालु आ.व.को पहिलो ६ महिनाको अवधिमा परिचालन भएको आन्तरिक तथा बाह्य आय समेतको आधारमा संशोधित अनुमानित र आगामी आ.व.को प्रारम्भिक अनुमान गरी दफा ६७ बमोजिमको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा,

(ज) आगामी आ.व.को लागि आन्तरिक आय संकलनको लागि ठेक्का वन्दोवस्ती सम्बन्धी कार्यको योजना तर्जुमा,

(झ) आगामी आ.व.मा राजश्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक नीति, कानून, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्वीकृतिका लागि बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति मार्फत कार्यपालिकामा पेश गर्ने,

(ञ) समितिले आवश्यक ठानेका अन्य विषयहरू ।

१०. समितिको तेस्रो बैठक र यसका कार्यसूची:(१) सदस्य सचिवले संयोजकको परामर्शमा तेस्रो बैठक बैशाख मसान्तभित्र बैठक बोलाउनु पर्नेछ । चौथो बैठकको लागि कार्यसूचीहरू देहाय अनुसार हुनेछः

(क) चालु आ.व.को चैत्र मसान्तसम्मको आन्तरिक राजश्व संकलनको समीक्षा र बाँकी अवधिमा उठ्न सक्ने रकमको अनुमानको आधारमा आगामी आ.व.को लागि गाउँपालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय विवरण दफा ६६ बमोजिमको श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिलाई उपलब्ध गराउने,

(ख) आगामी आ.व.को लागि आन्तरिक आय संकलनको लागि ठेक्का वन्दोवस्ती सम्बन्धी कार्यको योजना कार्यान्वयन,

(च) गाउँपालिकाले तोकेका तथा समितिले आवश्यक ठानेका अन्य विषयहरू ।

११. समितिको चौथो बैठक र यसका कार्यसूची:(१) सदस्य सचिवले संयोजकको परामर्शमा अषाढ ५ गतेभित्र चौथो बैठक बोलाउनु पर्नेछ । चौथो बैठकको लागि कार्यसूचीहरू देहाय अनुसार हुनेछः

(क) चालु आ.व.को जेष्ठ मसान्तसम्मको आन्तरिक तथा बाह्य राजश्व परिचालनको अवस्थाको समीक्षा र बाँकी अवधिमा उठ्न सक्ने राजश्व अनुमानको आधारमा आगामी आ.व.को मा परिचालन हुने कूल राजश्वको अन्तिम विवरण कार्यपालिकालाई उपलब्ध गराउने,

(ख) गाउँपालिकाको लागि राजश्व नीति, व्यवस्थापकीय प्रबन्ध, संस्थागत क्षमता विकास, क्षमता विकास कार्ययोजना र लागत अनुमानको अन्तिम प्रतिवेदन स्वीकृतिका लागि कार्यपालिका समक्ष पेश गर्ने,

(ग) आगामी आ.व.को आर्थिक विधेयकको तयारी गर्न सरोकारवालाहरूसँग परामर्श गर्ने र मस्यौदा गरी कार्यपालिकालाई परामर्श दिने,

(घ) समितिले आवश्यक ठानेका अन्य विषयहरू ।

१२. समितिको बैठक प्रणाली: (१) समितिको बैठक संचालन प्रणाली देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) समितिको बैठक समितिका संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा आवश्यकता अनुसार बस्नेछ,

(ख) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको संयोजकले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यमध्ये जेष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ,

(ग) समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञहरूलाई आमन्त्रित गर्न सकिनेछ,

(घ) समितिको बैठकको निर्णय सर्वसम्मत प्रणालीबाट पारित हुनेछ यदि सर्वसम्मत हुन नसकेमा बहुमत प्रणालीबाट पारित गरिनेछ,

(च) समितिको बैठकको निर्णय समितिको संयोजक र सदस्य सचिवबाट प्रमाणित गरिनेछ ।

परिच्छेद ५

राजश्व अनुमान प्रक्षेपण र आवधिक समीक्षा

१३. राजश्व अनुमान प्रक्षेपण: (१) समितिले प्रत्येक वर्ष गाउँपालिकालाई प्राप्त कर तथा गैरकर राजश्व अधिकार क्षेत्र, स्वीकृत दर, दायरा, करयोग्य सम्पत्ति, आम्दानी तथा वस्तु र सेवाको प्रचलित बजार मूल्य, गाउँपालिकाको राजश्व प्रशासन संयन्त्र, जनशक्ति, प्रविधि क्षमता समेतको विश्लेषणको आधारमा परिचालन हुन सक्ने कर तथा गैर राजश्वको अनुमान प्रक्षेपण अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा तयार गरी गाउँ कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्तुत गरिने राजश्व अनुमान प्रक्षेपण तयार गर्दा विगत ३ आ.व.अनुमान र यथार्थ आयको समीक्षा, विश्लेषणको आधारमा आगामी ३ आ.व.को लागि गरिएको अनुमान प्रक्षेपण, लक्ष्य, रणनीति र कार्यक्रम सहितको राजश्व सुधार कार्ययोजनालाई आधार मानी प्रक्षेपण गर्नु पर्नेछ ।

(३) समितिले आगामी आ.व.को लागि राजश्व अनुमान प्रक्षेपण प्रस्तुत गर्दा कर तथा गैरकर शीर्षक अन्तर्गतको आन्तरिक आय, बाह्य आयका साथै गाउँपालिकाले अवलम्बन गर्ने नीति, कार्यक्रम र आयोजना परियोजनाको लागि आवश्यक पर्ने श्रोत अनुमानको आधारमा न्युन हुने श्रोत परिचालनका लागि आन्तरिक ऋण परिचालन वा निजी क्षेत्रको श्रोत परिचालन जस्ता वैकल्पिक विधिहरूको संभाव्य श्रोत परिचालन सम्बन्धी खाका समेत सिफारिस गर्न सकिनेछ ।

१४. आवधिक समीक्षा: (१) समितिले प्रस्ताव गरेको राजश्व अनुमान प्रक्षेपण, सिफारिस गरिएको राजश्व नीति, कार्यक्रम र गाउँपालिकाले पारित गरेको राजश्व लक्ष्य, नीति, कार्यक्रम अनुसार राजश्व परिचालन भए नभएको सम्बन्धमा आवधिक समीक्षा गरी सम्बन्धित निकायलाई नीतिगत तथा व्यवस्थापकीय सुधार एवं निर्देशनको लागि कार्यपालिकालाई सुझाव दिन सक्नेछ ।

(२) समितिले उपदफा (१) बमोजिम कार्यपालिकालाई दिएको सुझाव कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवारी गाउँ कार्यपालिकाको हुनेछ ।

१५. उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सकिने: (१) समितिले गाउँपालिकाको आन्तरिक राजश्व अभिवृद्धिका लागि राजश्वसँग सम्बन्धित कुनै बिषय वा क्षेत्र सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान गर्न आवश्यक ठानेमा उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सकिनेछ ।

(२) यसरी गठन हुने उपसमिति वा कार्यदलको कार्य विवरण, सेवा शर्त सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था समितिको सिफारिसमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ६

विविध

१६. आवधिक तथा बार्षिक प्रतिवेदन: समितिले आफ्नो कार्य सम्पादन सम्बन्धी चौमासिक तथा बार्षिक प्रतिवेदन गाउँ कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नेछ ।

१७. अधिकार प्रत्यायोजन: समिति तथा समितिको संयोजकले आफूलाई प्राप्त अधिकार सदस्य वा अन्य पदाधिकारीमा प्रत्यायोजन गर्न सकिनेछ ।

१८. बैठक भत्ता: समितिका पदाधिकारीहरूले कार्यपालिकाले तोके बमोजिमको बैठक भत्ता पाउनेछ ।

२९. कार्यविधिको व्याख्या: यस कार्यविधिको अन्तिम व्याख्या गर्ने अधिकार गाउँ कार्यपालिकामा रहनेछ ।

२०. प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा: यस कार्यविधिमा लेखिएका कुनै कुरा प्रचलित कानूनसँग बाझिएको खण्डमा बाझिएको हदसम्म प्रचलित कानून बमोजिम नै हुनेछ ।

अनुसूची-१

आगामी आ. व. का लागि अनुमानित कर तथा गैर कर राजश्व दर

सि. नं.	राजश्वका क्षेत्रहरु	गत आ. व. को यथार्थ रकम	चालु आ. व. को संशोधित अनुमान	आगामी आ. व. को अनुमान	कैफियत
१	सम्पत्ति कर				
२	भूमि कर (मालपोत कर)				
३	घर बहाल कर				
४	घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क				
५	सवारी साधन कर				
६	सेवा शुल्क				
७	दस्तुर (सिफारिस लगायत)				
८	पर्यटन शुल्क				
९	पार्किङ शुल्क				
१०	विज्ञापन कर				
११	व्यवसाय कर				
१२	दण्ड जरिवाना				
१३	मनोरञ्जन कर				
१४	बहाल विटौरी				
१५	जडीबुटी, काठ, मृत जीवजन्तुका हाड, सिङ, प्वाँख छालामा कर				
१६	कवाडी कर				
१७	प्राकृतिक स्रोत साधनमा कर				
१८	शेयर लगानीबाट प्राप्त लाभांश				
१९	ऋण लगानीबाट प्राप्त व्याज				

आज्ञाले

दिलिप कुमार तामाङ

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत